

ВІДГУК

**офіційного опонента – кандидата психологічних наук, доцента,
доцента кафедри прикладної психології та логопедії
Бердянського державного педагогічного університету
Старинської Олени Віталіївни
на дисертацію Стрижак Алли Євгеніївни
«Формування соціальної успішності молодших школярів
у процесі навчання»,
подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
за спеціальністю 053 «Психологія»**

В умовах реформування освітньої сфери в Україні та впровадження Нової Української Школи (НУШ) актуалізується проблема підготовки соціально успішної особистості вже з перших років її навчання у закладі загальної середньої освіти. Тому дисертація А. Є. Стрижак, що присвячена формуванню соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання, вирізняється актуальністю і значущістю для сучасної психологічної науки і педагогічної практики.

Визначення мети, предмета та об'єкта дослідження засвідчують належний науковий рівень авторки дисертації. Завдання дослідження спрямовані на досягнення його мети – теоретичного й емпіричного вивчення соціальної молодших школярів у процесі навчання; розробити психологічний супровід та апробувати програму формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання. Реалізації поставлених завдань сприяли доцільно вибрані та застосовані методи дослідження. Загалом дисертація вирізняється продуманістю і логічністю.

Перше завдання дослідження, що полягало в проведенні теоретичного аналізу сучасних наукових підходів до вивчення проблеми формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання реалізовано в першому розділі дисертації. Завдяки проведеному ретельному теоретичному й порівняльному лексикографічному аналізу розкрито психологічну сутність понять «успіх», «соціальний успіх», «успішність», «соціальний успіх особистості», «успішність особистості», «соціальна успішність особистості». На основі положень і висновків про сутність соціальної успішності особистості, авторка вперше обґрунтувала процес і результат формування соціальної успішності молодших школярів у навчанні. Створені нею вперше модель структури соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання і модель психологічного супроводу формування соціальної успішності молодших школярів також заслуговують уваги.

Результати вирішення другого і третього завдань дослідження, що стосувалися емпіричного дослідження компонентів соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання та їх зв'язків, як між собою, так із наскрізними вміннями й груповою взаємодією досліджуваних, подано в другому розділі дисертації. Практичне значення становить обґрунтований комплекс методичних прийомів і діагностичних методик для емпіричного вивчення компонентів соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання та їх зв'язків. За допомогою методів математичної статистики було підтверджено достовірність одержаних емпіричних результатів, що дозволило авторці сформулювати обґрунтовані наукові висновки дослідження.

Теоретичні висновки, що одержані авторкою в результаті вирішення перших трьох завдань дослідження, сприяли розв'язанню його четвертого завдання. Вирішення четвертого завдання полягало в розробці психологічного супроводу та апробації програми формування соціальної

успішності молодших школярів у процесі навчання. Успішність апробації програми формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання було підтверджено за допомогою методів математичної статистики.

Одержані кількісні дані унаочнено в таблицях і рисунках.

Загалом одержані теоретичні та практичні результати, які засвідчують успішне вирішення завдань дослідження, подано у висновках. Висновки є логічними і ґрунтовними, їх зміст повною мірою й чітко розкриває матеріали та основні здобутки дисертації.

Загальний аналіз змісту дисертації підтверджує наукову новизну, теоретичне і практичне значення дослідження, що вирізняється високим науково-дослідницьким рівнем, самостійністю, цілісністю і системністю. Так, уперше емпірично виявлено особливості розвитку компонентів соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання; розроблено й апробовано програму формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання. Результати дослідження можуть застосовуватися викладачами закладів вищої освіти при викладанні дисциплін «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія» та ін., а також практичними психологами у професійній діяльності.

Основні результати дисертації повною мірою висвітлені в публікаціях авторки. Їхня кількість, обсяг і зміст відповідають вимогам щодо публікацій результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні положення і результати дослідження апробовані на достатній кількості Міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференцій.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. В змісті анотації повною мірою

висвітлено основні положення дисертації. Стиль викладу наукових положень, результатів і висновків дисертації є доступним для сприймання.

Згідно проведеного аналізу змісту дисертації, дотримання авторкою вимог академічної доброчесності вбачається в наданні повної та достовірної інформації про авторів ідей, тверджень і результатів, які розглядалися й аналізувалися в дослідженні, а також про авторів використаних методик із посиланнями на відповідні джерела.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію А. Є. Стрижак, відзначимо окремі дискусійні питання і побажання:

1. В першому розділі дисертації авторка презентувала результати теоретичного аналізу наукових підходів до вивчення проблеми формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання. Схвальної оцінки заслуговує розроблена психологічна модель структури соціальної успішності молодших школярів у навчанні. Однак, вважаємо, що доцільно було б більшою мірою обґрунтувати вибір назви емоційно-поведінкового компонента в цій структурі.

2. Позитивної оцінки заслуговують одержані емпіричні результати про компоненти соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання рівні та їхні зв'язки. На нашу думку, було б цікаво ще дослідити й порівняти гендерні особливості розвитку компонентів соціальної успішності молодших школярів.

3. Схвальної оцінки заслуговує розроблена та апробована програма формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання. Вважаємо, що варто опублікувати методичні рекомендації щодо формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання для молодших школярів, їх батьків і вчителів початкових класів.

4. В дисертації подекуди є стилістичні та технічні огріхи.

Втім висловлені дискусійні питання і побажання принципово не знижують загальну позитивну оцінку дисертації, що містить нові наукові результати про формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання.

Дисертація «Формування соціальної успішності молодших школярів у процесі навчання» відповідає спеціальності 053 «Психологія», вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 44 від 12 січня 2022 року, а її авторка, Стрижак Алла Євгенівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія».

Офіційний опонент:

**кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної психології
та логопедії**

**Бердянського державного
педагогічного університету**

О. В. Старинська

В.о ректора

**Бердянського державного
педагогічного університету**

О.І.Гуренко

Смирнєвої закріпо
Мерімо Вруцка
Мерімо Вруцка